

Koncese od 100 milionů, zpoplatněné podněty: nový zákon o veřejných zakázkách je znovu pod palbou poslaneckých „zlepšováků“

Tisková zpráva Oživení, EconLab, Frank Bold, 27. ledna 2016

Tolik očekávaný nový zákon o zadávání veřejných zakázek jde dnes v PSP ČR do druhého čtení, ve kterém se poslanci budou muset vypořádat s řadou vlastních pozměňovacích návrhů. Některé přitom mohou významně narušit smysl navrhovaného zákona, snížit transparentnost veřejných zakázek a možnosti dohledu. Jiné naopak mohou v transparentnosti pomoci.

V první řadě stojí za pozornost návrh poslance Stanislava Pflégra z ANO, který navrhuje zvýšit transparentnost tzv. zakázek malého rozsahu v hodnotách nad 500 tis. Kč. Podle jeho návrhu by zadavatelé napříště byli povinni uveřejňovat základní informace o těchto zakázkách na profilu zadavatele bez nutnosti podrobovat se striktní zadávací proceduře podle zákona. *„Tento návrh vnímáme jako rozumný kompromis mezi transparentností a administrativní náročností, který zajistí větší průhlednost zakázek, na které dosud nebylo vidět. Navíc jeho podoba byla vyjednána s MMR, takže se neobáváme nabourání celkového konceptu nového zákona,“* hodnotí návrh Pavel Franc z Frank Bold.

Ostatní pozměňovací návrhy mohou naopak transparentnost veřejných zakázek významně snížit. Jedná se zejména o návrh hospodářského výboru na zvýšení limitu pro koncese malého rozsahu z původních 20 mil. Kč na 100 mil. Kč. Jde přitom o značný, a předem neprodiskutovaný, zásah do systému zadávání koncesí, který může podstatně rozvolnit soutěž a otevřít možnosti pro klientelismus a korupci při jejich zadávání. Od zadavatelů přitom nejsou známy žádné signály, že by současný limit 20 mil. Kč způsoboval nějaké výrazné těžkosti.

Z dílny hospodářského výboru vyšel také další problematický „pozměňovák“, který se opětovně snaží zvýšit limity pro dodatečné práce, dodávky nebo služby ze současných 30 % na 50 % původní ceny zakázky. Návrh by výrazně rozvolnil možnosti zadavatelů měnit smlouvy v průběhu realizace zakázky a zadávat více dodatečných zakázek bez soutěže formou JŘBU. Je sice pravdou, že v ostatních členských zemích EU se běžně operuje s limitem 50 %, avšak ČR má dosud jeden z nejhorších systémů vnitřní kontroly v celé EU, v rámci kterého by měla být pečlivě posuzována adekvátnost a hospodárnost dodatečných navýšení původních kontraktů.

„ČR má neblahé prvenství ve využívání JŘBU. Jak dokazuje naše poslední [analýza](#), počet zadávacích řízení pouze s jednou nabídkou v r. 2015 byl nejvyšší za několik posledních let, většinu z nich tvořila právě JŘBU. Politici by tedy spíše měli hledat preventivní způsoby pro omezení případů dodatečných změn kontraktů, než dále rozvolňovat pravidla pro jejich přímé zadávání bez soutěže,“ komentuje problematiku Jiří Skuhrovec z EconLab.

Se zcela revoluční novinkou přišli poslanci hospodářského výboru i výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj, kteří navrhuje zpoplatnit podávání podnětů k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS), a to ve výši 1000 Kč nebo dokonce až 10 000 Kč za každou zakázku, na kterou podnět upozorňuje. Podněty přitom tvoří významný zdroj informací pro dohledovou činnost ÚOHS. Např. v roce 2014 ÚOHS obdržel 988 podnětů a zahájil správní řízení z moci úřední ve 347 případech. Návrh tak může způsobit bezprecedentní a nesystémový zásah do stávajícího systému oznamování porušení soutěžních pravidel a transparentnosti soutěží mimo okruh účastníků zadávacích řízení, což nutně povede ke snížení rozsahu dohledové činnosti ÚOHS. Samotné zpoplatnění podnětů také postrádá základní logiku, jelikož u podnětu není žádný právní nárok, že bude v dané věci zahájeno správní řízení. Cílem návrhu tak není zkvalitnit podávání podnětů a odstranit z nich balast, ale spíše celkově odradit kohokoli, aby vůbec podnětem ÚOHS kontaktoval.

„Je to asi podobné, jako kdyby přetížená policie zpoplatnila podávání trestních oznámení. Místo aby se uvažovalo také o jiných alternativách, jak řešit deklarovanou přetíženost ÚOHSu podanými podněty, zákonodárci hned přistoupili k tomu nejhrubšímu řešení, aniž by měli na paměti, že ÚOHS je úřad veřejné moci, jehož činnost je hrazena z daní občanů, nikoli komerční agentura,“ shrnuje Martin Kameník z Oživení, o. s.

Nevládní organizace proto apelují na poslance, aby při projednávání vládního návrhu odhlédli od partikulárních zájmů různých firem, politiků či úřadů a hájili především zájmy veřejné.

Za Oživení o. s.: Martin Kameník, martin.kamenik@oziveni.cz, tel: 776 230 779

Za EconLab, z. s.: Jiří Skuhrovec, jiri.skuhrovec@econlab.cz, tel: 602 694 748

Za Frank Bold: Pavel Franc, pavel.franc@frankbold.org